

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПОЛТАВСЬКОМУ
ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ У ДИСТАНЦІЙНОМУ
РЕЖИМІ В ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ**

Василь Бердник, д.в.н., проф., Ростислав Гончар, здобувач

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

В рамках заходів боротьби з поширенням нового коронавірусу дистанційне навчання в 2020 році вийшло на перший план вищої освіти в Україні. В реальних умовах безперервно змінювалися не тільки вимоги, але і умови забезпечення доступності та якості здобуття вищої освіти незалежно від його ступенів (бакалаврат, магістратура, аспірантура). Це наклало відбиток, перш за все, на технологію навчання.

У світлі останніх подій вже в 2021 році, пов'язаних із загостренням санітарно-епідеміологічної обстановки не тільки в світі, але і в нашій країні, з'являються і набирають обертів нові форми освітньої комунікації на основі цифрових технологій. До них відносяться дистанційні лекції та онлайн-курси, флешмоби, виконання та перевірка домашніх робіт здобувачів вищої освіти, підготовка до кваліфікаційних іспитів, заняття спортом, різні дозвільні заходи та інше. Процес активного пошуку та застосування нових дистанційних форм навчання не оминув заклади вищої освіти і ПДАУ зокрема.

Застосування дистанційних технологій в освітній діяльності в ПДАУ здійснюється відповідно до чинних нормативних документів [1; 2] та власного досвіду. Це робота із студентами заочної форми навчання (перевірка у віддаленому режимі контрольних і курсових робіт, випускних кваліфікаційних робіт з використанням електронної пошти), написання та публікація наукових статей в різних журналах спільно зі студентами, розробка і застосування для оцінки знань тестових завдань, проведення різних галузевих досліджень з

актуальних проблем та інші види робіт, які підвищують комунікаційну і практичну орієнтованість всіх учасників процесу навчання.

Однак слід зазначити, що класичне здобуття вищої освіти в очній формі навчання має на увазі контактне навчання, тобто безпосереднє спілкування ЗВО і викладача, що дозволяє отримати необхідні знання, вміння та навички, як то кажуть, “з рук у руки”. Виконання карантинних заходів змусили викладачів вищої школи по-новому подивитися на процес навчання і на наявні технології, в тому числі спонукали до активізації розробки нових дистанційних технологій навчання (онлайн-лекції, поточне тестування, онлайн –колоквиуми, дистанційне проведення іспитів та ін.) і моніторингу здобутків та успішності студента (електронні журнали на платформах освітніх закладів).

Таким чином, створилося безпечне цифрове освітнє середовище, яке забезпечує умови для організації персоніфікованого навчання студентів. Звичайно, в даних форсованих умовах викладачам складно одночасно опанувати нові методи та інструменти дистанційного навчання, розробляти методичне забезпечення дисциплін, що викладаються, або трансформувати його в цифровий вигляд і відразу впроваджувати в освітній процес. Ситуація ускладнюється ще й тим, що існує ряд спеціальних дисциплін, в яких, крім лекцій необхідне проведення семінарських, практичних і лабораторних занять.

Це особливий вид навчальних занять, що проводиться в спеціально обладнаних навчальних лабораторіях, спрямований на експериментальне підтвердження теоретичних положень і формування навчальних і професійних практичних умінь шляхом використання різних методів (спостереження, вимірювання, контролю, тактильних контактів та ін.), інструментів і обладнання, наочно матеріалу . Вони складають важливу частину теоретичної і практичної професійної підготовки студентів.

Виникає питання: чи можливо такі види занять перевести в дистанційний режим і як це зробити не тільки формально, а й фактично? З авторської точки зору - можна, але не всі дисципліни. Наприклад, для студентів спеціальності «Ветеринарна медицина» першого курсу на дистанційне навчання можливо

перевести виконання лабораторних і практичних занять з дисциплін “Історія ветеринарної медицини” (ІВМ), “Лікарські рослини”, “Історія та культура України”, “Органічна хімія”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням”, “Латинська мова”. Це становить 75 відсотків від загального числа дисциплін навчального плану. Дисципліни “Анатомія свійських тварин” та “Фізичне виховання” викладалися за змішаною формою, тобто поєднуючи очну і дистанційну. Використовуючи можливості цифрових технологій, при вивченні перерахованих дисциплін студент отримує від викладача чітке і деталізоване завдання, методику його виконання, форму і терміни здачі.

Вдома студенти самостійно вивчали теоретичний матеріал, аналізували вихідні дані; вибирали час виконання, виходячи з власних розумових і фізичних можливостей; виконували завдання, оформляли звіти по проведеним лабораторним роботам з дотриманням встановленої форми і правил та висилали викладачам на електронну пошту або в електронну інформаційно-освітнє середовище навчального закладу на перевірку. До описової частини практичної або лабораторної роботи могли бути прикріплені фото етапів виконання або підсумковий результат, аудіо запис коментаря для відправки он-лайн. При перевірці викладачі оцінювали всю роботу в комплексі.

В ПДАА організація дистанційної віддаленої роботи була реалізована на платформі MOODLE та за допомогою сервісів Google [3], так як: 1) це - умовно безкоштовно, студент і викладач сплачують тільки за трафік Інтернету, доступ до мережі Інтернет можливий як з будинку, так і на території університету; 2) всі сервіси працюють в одному акаунті; 3) студентам і викладачам для отримання доступу до навчальних матеріалів досить мати доступ в Інтернет з будь-якого пристрою, більшість це робило з мобільних телефонів і планшетів без прив'язки до робочого місця або місця проживання; 4) дозволяє спільно працювати над документами і дає можливість відпрацьовувати навички колективної віддаленої роботи в команді.

Сервіс Google дав студентам можливість організувати самостійне вивчення навчального матеріалу навіть у разі пропуску занять за розкладом;

виконання домашніх завдань; підготовку до поточної семестрової та підсумкової атестацій із дисциплін; якісне дистанційне навчання в період карантину.

Таблиця.1.

Кількість оцінок за ЕКТС у студентів 1 курсу із заліку з ІВМ

Оцінка за ЕКТС	Групи	
	1(n=25)	2 (n= 24)
A	11	13
B	3	3
C	4	3
D	3	3
E	1	-
FX	3	2
Середній бал	77,04	80,29
Загальний/якісний пок.успішн.	88,00/ 72,00%	91,67/ 79,17

Студенти групи чи курсу за навчальний рік не складають по два рази підсумковий залік чи іспит із одного і того ж предмету, наприклад, “Історія ветеринарної медицини” (ІВМ). Через це немає можливості отримати і порівняти рівні знань, отримані після його вивчення дистанційно та шляхом спілкування з викладачем. Тому ми приведемо результати оцінки знань у балах із ІВМ у студентів першого курсу (Шифр 211 ВМ_мд_2020), що приведено в таблиці. Із таблиці 1 видно, що показники успішності студентів другої групи є кращими і досить високими.

При такому виді навчання також є і соціальний ефект, обумовлений тим, що для виконання завдання студент, перебуваючи в умовах карантину вдома, може залучити до виконання певних завдань своїх рідних, навіть молодших братів і сестер, бабусь і дідусів. Це об'єднує членів сім'ї, знімає загальну напруженість, дозволяє всім дізнатися щось нове і корисне, а також цікаво провести час разом. Більш того, спільно виконана робота підсвідомо мотивує здобувача отримати вищий результат.

Крім того, така форма проведення практичних і лабораторних занять корисна в умовах проведення карантинних заходів, пов'язаних з коронавірусом

COVID-19 не тільки для учнів вищих навчальних закладів, а й для професорсько-викладацького складу так як середній вік викладачів за п'ятдесят років і вони перебувають у зоні ризику.

Таким чином, дистанційна форма проведення семінарських (практичних) і лабораторних занять з використанням цифрових освітніх технологій дозволяє не тільки реалізовувати навчальний процес в повній мірі, а й має важливе соціально-суспільне значення. Фахівці відзначають, що розвиток дистанційної освіти в гуманістичній парадигмі має передбачати, з одного боку, мінімізацію негативних наслідків впливу інформаційних технологій на розвиток особистості, а з іншого - використання таких інформаційних технологій, під впливом яких було б забезпечено конструктивний вплив комп'ютерної комунікації на розвиток осмисленої діяльності молоді, розвиток їх творчої активності та самостійності мислення, стимулювання б обмін «особистісними змістами» досвіду учнів і педагога [4].

Надалі дистанційна освіта має перейматися втіленням особистісного підходу, що передбачає послідовне ставлення педагогів до кожного студента як до особистості, націлене на надання йому допомоги в усвідомленні себе, у виявленні і розкритті своїх можливостей і здібностей, становленні самосвідомості, оволодінні особистісно значущих і суспільно прийнятних способів діяльності та спілкування [5,], тобто забезпечення повноти реалізації соціально педагогічних функцій.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Лист Міністерства освіти і науки України від 02.11.2020 р. № 1/9-609 “Щодо організації дистанційного навчання” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>.

2. Наказ ректора ПДАА № 223 від 17.11.2020 “Про організацію освітнього процесу в ПДАА”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua>.

3. О продуктах Google [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://about.google/intl/ ALL_ru/products/](https://about.google/intl/ALL_ru/products/).

4. Богданова Е.Л. Гуманизация дистанционного образования в условиях модернизации высшей школы / Е.Л. Богданова, М.Л. Прохорова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://uchebnikfree.com/obrazovatelnyie-tehnologii-sovremennyye/razvitie-subyektivnostiuchastnikov-61416.html>

5. Горлова Н.А. Развитие личности обучающихся в образовательном процессе как педагогическая категория [Текст] / Н.А. Горлова // Педагогика. – 2020. – №1. – С. 35–42.

6. Степаненко С. В. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в Європейський освітній простір / С. В. Степаненко // Вища школа. – 2007. – № 2. – С. 31–37.

7. Штихно Л.В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти / Штихно Л.В. // ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ: «Молодий вчений». Сумський державний університет. - 2016. - № 6 (33). – С. 489-492.